

Oudenaarde

Verwaterde bierroute

Ze hadden wat te vieren daar in Oudenaarde op deze 11 juli. Iedereen in de beschaafde wereld weet natuurlijk dat die dag is uitgeroepen tot de Vlaamse regionale nationale feestdag. Dus stonden aan de voet van de Sint Walburgakerk enkele witte tenten gesierd met de vrolijke tekst: „Vlaanderen feest!“ Als een raar contrast stonden aan de overkant van de weg een trieste rij volkomen verlopen huizen met ingegooide ruiten. Samen met het grauwe weer kleurde een en ander maar weinig feestelijk. Maar goed, „Vlaanderen boven“, dus, om te spreken met een vermeend genie van de Vlaamse vocale kunsten. Het kan niet missen nu er alweer een reeks kersverse en ook wat belegen goudvinken zijn aangetreden die voor de komende vijf jaar dit paradijs nog wat meer glans moeten verlenen .

Ook de wandelclub Hanske De Krijger had een viering op het programma staan. Ze bestaan 30 jaar en dat kan natuurlijk niet ongemerkt voorbijgaan. De jaarlijkse Adriaan Brouwertochten werden dus in een extra feestelijk kleedje uitgedost. Alleen deed het weer niet mee aan die feeststemming maar daartegen kan natuurlijk geen enkele organisatie wat inbrengen.

Al met al zijn er zo al twee namen gevallen: Hanske de Krijger en Adriaan Brouwer. De eerste heeft te maken met een stadslegende en... een bril. Op het wapenschild van Oudenaarde staat een afbeelding van iets wat je nauwelijks anders kan interpreteren dan als een bril. In een stukje bloembed in de stad trof ik trouwens een zeer netjes in die vorm geschoren buxushaagje. Hoe komt dat ding daar in het wapenschild? Volgens een zestiende-eeuwse legende zou Keizer Karel dat op zijn geweten hebben. Voor zover de man een geweten had, überhaupt. Het verhaal gaat dat toen de keizer Oudenaarde bezocht de stadswachter hem niet had zien aankomen. Die man is de geschiedenis ingaan als Hanske de Krijger. Hij zou toen in slaap zijn gevallen doordat hij te veel had gedronken. Dus eiste de keizer dat Oudenaarde spottenderwijs voortaan een bril in het stadswapen moest voeren. Er zijn ontelbaar vele anekdotes met Keizer Karel als

Het schitterend mooie stadhuis in Oudenaarde. Het figuurtje helemaal boven is Hanske de Krijger.

onderwerp en in de meeste gevallen zijn die „gebeurtenissen“ ontsproten aan de vruchtbare fantasie van een of ander. In werkelijkheid is het embleem in dit wapenschild echter geen bril maar een gotische letter A van *Audenaerde*. Daarom zijn ze Hanske de Krijger daar in Oudenaarde nog niet vergeten. Helemaal boven op het wereldbekende stadhuis staat zijn beeltenis de stad en de verre omtrek te overschouwen. In tegenstelling met de legende staat hij er niet te slapen maar ziet hij er zeer radiant uit. Maar dan kan ook aan het verguldsel liggen. Adriaan Brouwer is al evenzeer

een legende. Wel heeft hij enkele stoffelijke getuigen nagelaten van zijn bestaan. Hij was namelijk kunstschilder en tekenaar. Zoals iemand het ergens heeft geschreven: „de grote meester van de kleine werkjes“. Degenen die geprobeerd hebben van hem een biografie te schrijven zijn op niet te onderschatten moeilijkheden gestuit. Het blijkt namelijk bijzonder moeilijk het leven te beschrijven van iemand waarvan men enkel met zekerheid weet dat hij geboren is, gestorven is en dat hij in die tussentijd geleefd heeft. Verder is er merkwaardig weinig concreets bekend over de man. Zelfs over zijn naam is men onzeker. Het kan Adriaen de Brauwere geweest zijn of nog één van de vele varianten daarop. Tegenwoordig is men het in de kringen van historici die in de zaak geïnteresseerd zijn wel eens dat hij in Oudenaarde het levenslicht zag. Over zijn verdere levensloop schijnt enkel vast te staan dat hij kort en hevig heeft geleefd. Zijn schilderijen brachten veel geld op maar hij leefde zo onmatig dat hij voortdurend in geldnood verkeerde. Hij is zo arm als een kerkrat gestorven. Hij staat bekend als een schilder van het volksleven en van kermis- en drinktaferelen. Niet alleen zijn de werken zeer kunstig geschilderd (het schijnt dat de grote Rubens er een collectie van had) maar ze hadden ook schilderachtige namen als: „Een manneken en de vrouwken, met conversatie van achteren (?)“, op paneel, „Een gevecht aan een tonne“. „Eenen coninck drinck“. Dat laatste allicht niet te verwarren met het schilderij „De koning drinkt“ van Jacob Jordaens en het stripverhaal van Suske en Wiske. In het stadhuis van Oudenaarde hangt nog een van zijn werken. In onze dagen is Adriaan in bredere kring vooral bekend als... bier. Een vocht dat de echte Brouwer, nomen est

De imponerende toren van de Sint Walburgakerk

omen, tijdens zijn leven ruimschoots tot zich heeft genomen. Een groot deel van de wandeling volgde trouwens het traject van de „Bierbrouwer wandelroute“.

Zoals reeds gezegd startte deze wandeling aan de voet van de Sint Walburga, de indrukwekkende en wat dreigend ogende grote kerk, het overal zichtbare landmark van Oudenaarde. Via de grote markt met uiteraard het stadhuis ging het dan naar Bevere. Kijk, dat was er nog eentje die ik vergeten was in het rijtje van Beveren enzovoort dat ik ter sprake bracht bij de wandeling in Bever. Bevere bestaat dus wel degelijk als deelgemeente van de stad Oudenaarde. Er woont ten minste één originele middenstander. In plaats van het nogal obligate „Magazijn“ als titel voor de winkel is er „Mag da zijn“ (mag dat zijn) van gemaakt. Wat voor soort waren daar worden aangeboden heb ik niet gecontroleerd.

Een eerste controlepost kwam er al snel aan. In een schooltje waar „Vippie“ alles „jippie“ maakt, blijkbaar. Even verder passeerde ik aan een kleuterschooltje dat de naam „Abraham Hans“ heeft meegekregen. Een beetje

merkwaardig dat deze naam hier aan een schooltje vergeven werd. Abraham Hans was de zoon van de Hollandse onderwijzer Bastiaan Hans die naar Horebeke (dus niet Oudenaarde) was gekomen vanuit Den Briel. In Horebeke bevond en bevindt zich de, bij mijn weten, enige protestantse gemeenschap in België. Dat die mensen het omwille van hun geloofsovertuiging in het van Rome doordeesemde Vlaanderen niet gemakkelijk hadden, ligt nogal voor de hand. De familie Hans moest uitwijken naar Roeselare, maar Abraham kwam tijdens de vakanties nog regelmatig terug naar zijn geboortedorp om te

Met VIPPIE wordt leren jippie. 't Is maar dat je het weet!

De kleuterschool Abraham Hans

werken bij boer Blommaert. Nadat Abraham in 1903 zijn onderwijzersdiploma haalde in het Nederlandse Doetinchem gaf hij les op verschillende plaatsen in België en Nederland. Hij was sterk vlaamsgezind. De confrontatie met de ellende van de Vlaamse seizoenarbeiders die naar Frankrijk trokken en de verfransing van het onderwijs waren daar waarschijnlijk de oorzaak van. Hij behoorde bijvoorbeeld tot de stichters van de eerste vereniging voor

Beschaafde Nederlandse Omgangstaal. Hij zette zich ook in voor het gebruik van het Nederlands aan de Universiteit van Gent. Hans verdiende na de Eerste Wereldoorlog zijn brood als journalist bij Het Laatste Nieuws. Hij kreeg echter zijn bekendheid vooral door zijn volksromans, waarvan hij er meer dan 170 schreef. In de wijk Corsele in Horebeke, ook wel de "Geuzenhoek" genaamd, bevindt zich nu het Abraham Hans Museum. En hier in Oudenaarde dus een schooltje met zijn naam.

Het uitgezette traject leidde de wandelaars vervolgens, met een niet mis te verstane fingerwijzing, via de Fietelstraat naar Eine. Een mij reeds bekende locatie wegens een eerdere wandeling die daar startte. Eine is immers het dorp van de „Fietel“. Een volksfeest dat zijn oorsprong vindt in een wat uit de hand gelopen grap die toegeschreven wordt aan Prosper de Maeght. Deze muzikant, practical joker en middenstander kreeg van zijn vrouw de opdracht „op de voordeur te letten“ (van de

winkel) terwijl zij de ganse dag afwezig was. Prosper, die zich stierlijk zat te vervelen en met lede ogen zag hoe zijn drinkmakers er vrij en vrolijk op los gingen, haakte de voordeur uit de hengsels, laadde die op een kruiwagen en kon zo de deur in de gaten houden terwijl hij van café tot café ging. Om dat feit te gedenken kreeg Prosper een standbeeld in Eine. Op het Prosperpleintje, wat dacht je? Daar staat hij met een geheven glas bier en zijn kruiwagen met deur. Natuurlijk wilden ook anderen delen in de pret en daarom werd later „de Fietel“ gecreëerd. Een jaarlijkse optocht waaraan enkel groepen uit de gemeente mogen meedoen en waarbij iedereen wel eens een veeg uit de pan krijgt. De Schelde is de gemeentegrens van Eine en die rivier moesten we oversteken want op de andere oever begon het eigenlijke werk. Die oever vertoont namelijk heel steile hellingen in tegenstelling met de kant waar Eine ligt en waar het opmerkelijk vlak blijft. Om de Schelde over te steken konden we de Ohiobrug gebruiken. Die naam is niet zomaar gekozen want er is een duidelijk verband met de Amerikaanse staat Ohio. Ze is ooit gebouwd met hulp van Amerika na de eerste wereldoorlog omdat de oorspronkelijke

Het bier dat in Eine gebrouwen wordt (werd?). Het zal je naam maar wezen als bierbrouwer: Cnudde. Met een rietje? Kan overigens iemand mij uitleggen wat de tekening moet voorstellen? Ik kan er niets van maken.

Eén van de bizens op de Ohiobrug.

stalen brug werd opgeblazen aan het begin van de oorlog. Om de Duitse opmars te stuiten. Vruchteloos is gebleken. Het is de eerste brug in België geweest die helemaal uit voorgespannen beton was gemaakt. Maar wat deze brug zo bijzonder maakt zijn de vier bijna levensgrote beelden van Amerikaanse bizens op de koppen van de brug. Massieve beelden die niemand die de brug oversteekt kunnen ontgaan. Evenwel is de brug die er nu ligt niet meer de oorspronkelijke. Ze is later opnieuw opgebouwd. De reusachtige beelden zijn echter gebleven als getuigen dat hier in de strijd om de Schelde vele Amerikaanse

slachtoffers zijn gevallen.

Het volgende merkwaardige punt op onze weg was het Bos 't Ename. Hoewel dat er in

Het Bos 't Ename dat er vooreerst weinig bosachtig uitziet

eerste instantie niet als een bos uitzag maar eerder als een reeks weilanden met rijen knotwilgen. Dat werd even verder wel anders. Het is namelijk een uitgestrekt bosgebied met hier en daar boomloze plekken. Het is nu grotendeels eigendom van Natuurpunt en het wordt beheerd door de Werkgroep Bos 't Ename. Men heeft eens een inventaris gemaakt van wat er in dit bos zoal groeit en bloeit en men is tot de vaststelling gekomen dat ongeveer één derde van de Vlaamse flora in dit gebied terug te vinden is. Niet gering. Bovendien schijnt het ook het habitat te zijn van de uiterst zeldzame kamsalamander. Gedurende eeuwen werd het gebied uitgebaat als hakhoutbos met een dichte laag struiken. Er zijn echter wel enkele bomen ongemoeid gelaten en die konden dan natuurlijk veel groter worden. Het gevolg is dat er over het algemeen een vrij „open“ bos ontstond waar velerlei soorten planten en dieren zich thuis voelen. Een deel van het bos is omstreeks 1880 ten prooi gevallen aan de oprukkende akkers.

Nu wordt er werk gemaakt van

herbebossing en een uitgekiend beheer om zo veel mogelijk van dit natuurlijke erfgoed te sparen. Bepaalde, met zelfsluitende poortjes afgesloten delen, worden begraasd door runderen en paarden. De waarschuwingen op de poortjes vertelden de wandelaars hoe ze zich moeten gedragen wanneer ze met dat vee worden geconfronteerd. Tijdens mijn doortocht was de aanwezigheid van deze dieren enkel te zien aan de tamelijk verse koeienvlaaien op het pad. De wandeling volgde het Mariette Tielemanspad. Eén van de

twee paden die door het gebied zijn uitgezet en die permanent toegankelijk zijn. De meer kwetsbare gebieden kunnen slechts bezocht worden ter gelegenheid van geleide natuurwandelingen. En dat zijn er niet zoveel per jaar. Het bos telt nogal wat „holle wegen“. Het is zo dat wanneer mensen en dieren zich regelmatig op een bepaald traject verplaatsen, er een spoor wordt

uitgesleten. Doordat er hier uitgesproken hellingen voorkomen spoelt het regenwater deze sporen nog verder uit. Dikwijls tot meters diep. Een proces dat duidelijk nog steeds aan de gang is. De zo ontstane bermen bieden dan plaats aan allerlei planten die met hun wortelstelsel tevens zorgen voor de stabilisatie van die kanten. En zo is er dan een holle weg gevormd. Op een open plaats in het bos werd opeens een heuvel zichtbaar. Doordat die hier in de omgeving allesbehalve zeldzaam zijn, was ik er zeker aan voorbijgegaan zonder er veel acht op te slaan, ware het niet dat een paneel de nodige uitleg verschaftte. Deze

De konijnenberg. Weinig indrukwekkend maar met een geschiedenis

heuvel is inderdaad iets speciaal. Het is namelijk een konijnenberg. Een grote bult in een weide die me deed denken aan de heuvel die kennissen van ons in het Ruhrgebied op hun domein hebben en die daar, inderdaad, „Kaninchenhügel“ wordt genoemd. Konijnen, het kan merkwaardig klinken, zijn hier niet altijd inheems geweest. Tijdens de meest recente IJstijd was het hier voor die beestjes te koud zodat ze uitsluitend in Zuid-Europa woonden. Maar de dapperen die het geloof en onze beschaving gingen uitdragen naar die goddeloze Moren en die het Heilig Land gingen bevrijden, brachten wilde konijnen mee toen ze van hun toeristische uitstapjes terugkwamen. En die beesten... het is bekend waar die vooral goed in zijn: zich voortplanten. Konijnenvlees bleek echter ook lekker en het velletje van die beestjes kon dienen voor goedkoop bont. Dus werden ze economisch belangrijk genoeg om er wat zorg aan te besteden. Nu graven konijnen gangen, dat is ook bekend, maar ze doen dat liefst in gemakkelijk materiaal. Zoals duinzand, bijvoorbeeld. In klei is het te hard werken voordat een beetje konijn een redelijk onderkomen heeft. Daar wist de mens wel wat op: er werden konijnenheuvels aangelegd van tamelijk los zand. Zo hadden die beesten het naar de zin en maakten ze het de mensen gemakkelijk om ze vangen. Er werden namelijk fretten losgelaten in de konijnenpijpen en die joegen de bontdragertjes naar buiten. Waar ze liefdevol werden opgevangen in netten en doodgeknuppeld. Het spreekt voor zich dat door deze barbaarse behandeling sommige konijnen gingen migreren en daardoor verspreidde de soort zich naar overal.

Na een vrij stevige helling doken we op uit het bos om op de hoogte van Den Bloten te komen. Geen idee waarom het daar zo heet. Hoe dan ook er werd me daar een mooi doorkijkje gegund op een stukje Scheldevallei. De steile helling waar ik langs keek is ontstaan door verschuivingen in verglijdingen van de bodem. Wanneer er op een helling een zandlaag ligt bovenop een ondoorlaatbare, glibberige laag klei, dan moet er vroeg of laat wat mis gaan. Het zand raakt met regenwater verzadigd, wordt zwaar en gaat aan het glijden. Denk nu maar niet dat het iets is wat enkel maar lang geleden gebeurde. In 1974 nog ging een flink stuk van de Den Bloten aan het schuiven. Dat was niet zo best voor de kasseiweg die daar lag. De weg die er nu ligt is dan ook een stuk hoger op de helling aangelegd.

Een kijkje op de Scheldevallei van op Den Bloten

Sint Amelberga wordt hier goed verzorgd

Na de afdaling kwam Mater in het zicht. Daar was alweer een rust- en controlepost te vinden. Het was daar behoorlijk druk want het bleek een kruispunt te zijn waar ongeveer alle uitgezette afstanden samen kwamen. Ik zag tenminste een aantal mensen die met aangevoerde bagage aan de gang waren. Of het echter de wandelaars van de 50 dan wel van de 100 kilometer waren heb ik niet gevraagd. In Mater wordt Sint Amelberga vereerd. Je weet wel: de heilige die we in Temse ook al eens zijn tegengekomen. De dame die de wilde ganzen tot betere gedachten bracht en die het eerste veer over de Schelde inhuldigde door op de rug van een steur de rivier over te steken. Welke wonderen ze hier in Mater heeft verricht weet ik niet. Misschien dat ik het wel te weten gekomen was indien ik daar een dag eerder was geweest. Net dan vond het feest ter ere van die heilige plaats. Dat schijnt letterlijk ingeluid te worden met de klokken en ook met kanongebulder. Er kwamen ook een Nar, Trom en Fluitje aan te pas die door de

voetbalclub werden ingehaald. En de lokale harmonie blies de sterren van de hemel. Het viel me wel op dat het kapelletje van Sint Amelberga er bijzonder goed verzorgd bij stond. Geen wonder.

De weg leidde naar het kleine Volkegem. Voor één keer was de omvang van de kerk hier in overeenstemming met de grootte van het dorp zelf. Het romaanse Sint Martinuskerkje staat daar blank op zijn heuveltop. Dat zal wel de Volkegemberg zijn, bekend aan elke

De gigantische (en lelijke) kapel in Kerselare

Het mirakuleuze houten Maria-beeldje van Kerselare. Met een Mona Lisa smile. (Afbeelding van het internet geplukt)

cyclotoerist. Het dorpsplein heeft een wat bijzondere naam want er is daar sprake van het „De La Kethuleplein“. Dat blijkt de naam te zijn van de familie die in de 17e eeuw eigenaar was van de heerlijkheid Volkegem. Het was er stil en behalve een ezeltje en een pony was er niet veel dat bewoog. Ik had nooit kunnen denken dat er een plaats bestaat in Vlaanderen die „Kerselare“ heet maar toch is het zo. Het blijkt trouwens niet zomaar een plaatsje te zijn maar er worden daar regelmatig mirakelen verricht. Daarom (of daardoor?) dat er langs de baan Oudenaarde - Brakel een bedevaartsoord ligt. In 1441 plaatste de pastoor van Volkegem een houten beeldje van de „Zoete Lieve Vrouw“ in een nis in de gevel van de pastorie. Na zijn dood verhuisde het beeldje naar een kerselaar boven op de Edelareberg. Van toen af aan begonnen er wonderen te geschieden en daarom werd daar een kapel gebouwd die vier jaar later alweer afbrandde. Het beeldje werd echter gered. Vijf jaar later stond er een andere kapel en zelfs edelen en vreemdelingen uit verre landen kwamen daar bidden. Later werd de kapel nog uitgebreid. In 1961 brandde de kapel nogmaals af. Binnen de vijf jaar stond er een veel grotere,

moderne en afschrikwekkend gedrochtelijke betonnen constructie. Die er nu nog steeds staat, uiteraard. Sinds 1953 komen hier elk jaar een paar duizend auto's, vrachtwagens en motorfietsen samen op Hemelvaartdag om gewijd te worden. Het zijn er telkens zoveel dat het wijden zelfs in twee shiften moet gebeuren. Ik ben niet binnen in de kapel geweest. Ze

zag er trouwens zeer ontoegankelijk uit. Het schijnt echter dat er zich daar, behalve het mirakuleuze Mariabeeldje, ook nog een krokodil bevindt. Ze leeft niet meer, wees gerust. Het zit namelijk zo: Joos de Joigny, baron van Pamele, was naar Jeruzalem geweest. Om Moren dood te slaan en de beschaving en het geloof te verbreiden (zie boven). Onderweg werd hij aangevallen door een krokodil. Hij aanriep Onze-Lieve-Vrouw van Kerselare en hij slaagde erin het monster te overwinnen. Meneer de baron bracht het krenge mee als trofee en hij hing het dankbaar in de kapel. Thuis zijn dat toch alleen maar stofnesten, nietwaar? Er is daar rond de kapel ook een monumentale „ommegang“ te vinden. In zeven kunstmatige rotsen zijn de weeën van Maria voorgesteld. Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Smarten dus. Behalve de kleine is er ook een lange ommeegang. Van deze laatste heb ik inderdaad tot wijd in de omtrek arduinen kapelletjes gezien. Het moeten er totaal vijftien zijn. Wie er toe geneigd is kan de drie kilometer van de volledige ommeegang wandelen. De afstand tussen twee kapelletjes is zo gekozen dat er één tientje van de rozenkrans kan gebeden worden terwijl men zich naar het volgende begeeft. Het moet dan wel zijn dat men daarvoor niet het slordige verbale steno gebruikt dat wij wel eens in onze katholieke lagere schooltijd hanteerden en dat de tijd voor het Wees Gegroet erg bekortte. Tenzij men er flink de pas in zet, natuurlijk. De contemplatieve waarde van het gebeuren zou daar evenwel flink bij inboeten. Naar godsvrucht en vermogen dus. Doordat we nog steeds aan de „verkeerde“ kant van de Schelde stonden, moesten we die brede rivier terug oversteken. Dat kon dit keer via een voetgangersbrug dichtbij het

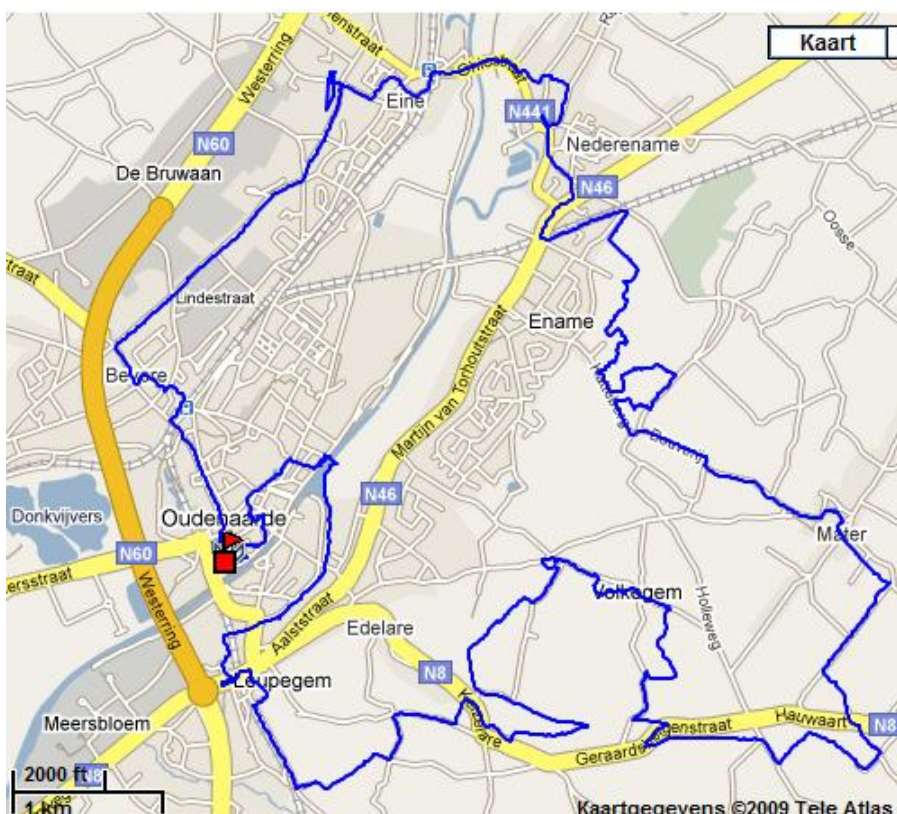
Het Liedtspark en het huis.

sluizencomplex. Er liggen daar bijzonder grote binnenschepen te wachten. Er voer ook een lichter voorbij die een even groot vaartuig voortduwde. Het schijnt me geen sinecure om dergelijk geheel te besturen. Na de brug kwamen we in het Liedtspark terecht. Mij

reeds bekend van een eerdere wandeling. Charles Auguste Liedts liet het ongeveer 6 ha grote park en het kasteel bij zijn dood na aan de stad Oudenaarde. Nu is het park voor het

De kerk van Onze-Lieve-Vrouw van Pamele op de andere Schelde-oever

publiek toegankelijk. Tenslotte bood de Margaretha van Parmalaan (naar de uitvindster van de ham) een mooi uitzicht op de kerk van Onze-Lieve-Vrouw van Pamele en kwamen we op de Smallendam bij het vertrekpunt terug. Ruim 31 kilometer met de laatste vijf kilometer gestage regen. De vlaggen en tenten voor het Vlaamse feest zagen er minder dan ooit feestelijk uit.

Het traject van deze wandeling